

KORISNO BILJE U EKOLOŠKOJ POLJOPRIVREDI

Zaštita povrća može se provoditi različitim biljnim pripravcima koji će spriječiti širenje bolesti i štetnika povrća. Neki pripravci naći će svoje mjesto i kao gnojiva u ekološkom vrtlarstvu.

Većinu bilja za ovakvu namjenu moguće je lako pronaći u prirodi ili okolišu vrtova ili poljoprivrednih proizvodnih površina. Neke od njih moguće je lako udomačiti i na samom ekološkom poljoprivrednom gospodarstvu, dok se neke već nalaze u postojećim ekološkim nasadima.

Sunčani dani proljeća vežu se uz krajolik u nijansama žute boje koja potječe od cvjetova maslačka. Obzirom da ga je tada lako uočiti ovo vrijeme treba iskoristiti za spravljanje korisnih pripravaka u ekološkoj poljoprivredi.

MASLAČAK

U našem klimatskom području maslačak je vrlo rasprostranjena korovna biljka. Lako se nalazi po: livadama, travnjacima, pašnjacima, vrtovima, voćnjacima i vinogradima.

Korijen maslačka sakuplja se u vrijeme prije cvatnje biljaka i početkom cvatnje.

Cvijet treba brati u vrijeme cvatnje maslačka i to kada je krunica cvijeta zatvorena.

Sakuplja se i čitava biljka u cvatnji: korijen, list i cvijet.

U uzgoju bilja pripravci od korijena, lista ili cvijeta maslačka koriste se kao tekuće gnojivo te kao dodatak kompostu. Pripravak od maslačka poboljšava strukturu silicija te stimulira rast biljaka, djeluje na razvoj cvijeta kao i na čvrtstoću lista, a djeluje i protiv jabukovog savijača i lisnih grinja.

Maslačak u vinogradu (Foto: Lada Bičak)

Kemijske tvari u biljnim dijelovima mijenjaju se s godišnjom dobi. Svježi korijen, iskopan u proljeće (od sredine ožujka do sredine travnja), sadrži 17-20 % šećera, levulina i mliječnog soka. Mliječni sok se sastoji od bjelančevina, smole, smoli slične tvari tarakserina i gorke tvari taraksina. Prema sredini kolovoza, umjesto mliječnog soka, u korijenu se stvara inulin sve do kraja rujna. U listopadu je u korijenu najviše

tarakserina i levulina. Maslačak je upravo školski primjer koliko je važno sakupljati određeni biljni dio u određeno godišnje doba, kada se može očekivati najbolja učinkovitost. Iskopani korijen se očisti od nadzemnih dijelova te se ili naniže na konac i objesi; ili ako se radi o većim količinama, rasprostire u hladu na zračnom mjestu i suši. Listovi i cvjetovi suše se također u hladu, no s obzirom da su listovi skupljeni u rozetu, treba ih prilikom stavljanja na sušenje odvojiti. Osušeni korijen je jako smežuran, na prijelomu ravan, sivo-bijeli, a u sredini prijeloma žut. Ljekovite i djelotvorne tvari: čitava biljka sadrži holin, gorku tvar, škrob, koji se kod duljeg čuvanja pretvara u voćni šećer, saponin, mast, jedan encim, tragove eteričnog ulja, vosak, sluz, kaučuk, šećer, bjelančevinu, levulin i taraksin. Čitava biljka sadrži, osim već navedenog inulina i tarakserina, u korijenu još mnogo kalija i ostalih mineralnih soli, kalcij, mangan, natrij, kremičnu kiselinu, sumpor i obilnije vitamina C. Sadržaj vitamina C osobito je izražen u proljeće u svježim listovima (<http://belko.gooforum.com/forum-biljne-ljekarne-f1/maslaeak-taraxacum-officinale-t49.htm>).

Cvijet maslačka

Prema „Mjesečevom sjetvenom kalendaru 2010“ Marie Thun i Matthiasa K. Thuna u travnju sakupljamo cvjetove maslačka u dane cvijeta: 21. travnja i 29. travnja 2010. ujutro kad procvjetaju uz napomenu da sredina cvijeta mora biti još zatvorena.

Pripravak od lista ili korijena maslačka

Svježe lišće maslačka u količini od 400 gr ili 300 gr nasječenog korijena maslačka potrebno je potopiti s 10 l vode koja je prethodno zagrijana na 40 °C. Nakon što pripravak odstoji 1-2 sata, cijedi se i tada postaje spreman za upotrebu. Pripravak obiluje mineralnim solima te se primjenjuje prskanjem ili zalijevanjem biljaka prije pupanja, cvatnje i plodonošenja. Biljke usvajaju mineralne soli putem korijena ili lista. Primjena pripravka potiče cvatnju i plodonošenje voćaka i doprinosi čvrstoći plodova.

Juha od maslačka

Potrebno je 2 kg svježeg maslačka ili 200 g suhog maslačka potopiti u 10 litara vode. Juha se koristi nerazrijeđena ili razrijeđena u omjeru 1:5.

Nerazrijeđena juha od biljke maslačka (korijen, list i cvijet) koristi se početkom proljeća i u jesen prskanjem tla oko biljaka. Ona pospješuje rast biljaka i poboljšava kvalitetu plodova, a koristi se i kao dodatak pri izradi komposta. Osobito dobro djeluje kod kloroze lista kruške i rajčice. Preporuča se primijeniti je i na kupusnjačama.

Jagodaste i ostale voćke treba zalijevati ili prskati sa razrijeđenim pripravkom u fazi prije pupanja. U lipnju i srpnju jagode i maline treba zaliti dva puta nerazrijeđenom juhom glede bolje kvalitete i povećane kakvoće plodova.

Čaj od maslačka

Potrebno je 150 g svježeg maslačka ili 15 g suhog maslačka preliteri jednom litrom kipuće vode, ostaviti da se ohladi, a potom procijediti. Do uporabe čaj od maslačka treba čuvati u bocama. U proljeće treba prskati biljke, radi stimuliranja rasta i poboljšanja kvalitete i kakvoće ploda. Primjena čaja od maslačka pospješuje razvoj cvijeta kao i čvrtstoću lista.

Gnojnica od maslačka

Za pripremu gnojnice potrebno je 300 g sveže ubranog maslačka potopiti u 10 l vode i ostaviti da stoji. Nakon dva dana vodu sa maslačkom treba zagrijati i prokuhati. Ova gnojnica koristi se za suzbijanje štetnika: protiv jabukovog savijača ljeti (omjer 1:3) i protiv grinja na jagodastom voću u proljeće i jesen (omjer 1:2).

Recepti su preuzeti iz knjige Marie-Luise Kreuter (2003): Pflanzenschutz im Biogarten. BLV Verlag, 2003.

*mr.sc. Ines Pohajda
viša stručna savjetnica za integriranu i ekološku poljoprivredu
Područni odjel HZPSS-a Zagrebačke županije
e-mail: Ines.Pohajda@hzpss.hr*